

"התאגידים מעודדים אותך לנדוד אנשים שלא הולכים עם השיטה. תרבות כזו היא הרבה ממה שהוביל למשבר – לאנשים שעובדים בחברת פיננסים, למשל, אסור היה להגיד: 'היי, אני חושב שיש לנו יותר מדי חשיפה לסאב־פריים'. עובדים כאלה נחשבו אנשים שליליים"

"אומרים לחולי סרטן שאם הם לא מחלימים – זו אשמתם. הם כנראה לא שינו את הרגשות שלהם מספיק. זה כאילו לתת לבן אדם עוד מחלה: יש לך סרטן, וגם בעיה במוח. ואם אנחנו מייפים את המחלה ואומרים שהסרטן הוא מתנה, זה מפחית מהלחץ למצוא מה גורם לזה"

השנים לאקסימה. "הרעיון שלנפש יש השפעה על הגוף מאוד מרגש, והוא מאפשר למדענים התנהגותיים לעלות על הרכבת", אמר לארנרייך הפסיכיאטר ג'יימס קניון, שפי רסם ב־2007 מאמר ששולל את ההשפעה של טיפול נפשי על ההחלמה מסרטן. "יש הרבה כסף במענקים למחקרים שקשורים בסרטן, ומדענים התנהגותיים נתלים בוה. מה עוד יש להם לתרום (למחלמה בסרטן)? מחקר על איך לגי רום לאנשים להשתמש בקדם הגנה? זה לא מקרה של סקסי".

אבל מזה לגבי הטענה הנפוצה שאם לא יועיל גם לא זיוק, ושואם אתה בכל מקרה חולה – למה לא לנסות לשמוח? ארנרייך: "אני חושבת שזה מרכיב עבור האנשים שסובלים מהמחלה. אומרים להם בעיקרון שאם הם לא מחלימים – זו אשמתם, כי הם כנראה לא שינו את הרגשות שלהם מספיק. זה כאילו לתת לבן אדם עוד מחלה: יש לך סרטן, ויש לך גם בעיה במוח.

"יש עוד בעיה, רחבה יותר – אם אנחנו מייפים את הסרטן ואומרים רבים כמו הסרטן הוא מתנה, אני חושבת שזה מפחית מהלחץ למצוא מה גורם לזה. במקרה של סרטן השד זה פשוט מחריד, שיש לנו מגיפה ואנחנו לא יכולים להסביר למה. אני לא רוצה לראות יותר את הפיניק ושי, במקום זה אני רוצה שנגיד: זו מחלה נוראית, בואו נעשה משהו בקשר לזה".

האיום הכי גדול – שאלות, ספקות ואנשים שליליים

ארנרייך (68), תושבת וירג'יניה, כתבה עד היום 17 ספרי עיון. המפורסם שבהם הוא כנראה "כלכלה בגרוש: איך (לא) להצליח באמריקה" (יצא בעברית בהוצאת כבל) – תחקיר שטח מרתק שבמסגרתו התפרנסה במשך כמה חודשים מעבודות נקיון, וזכתה ומלצ' רות, והראתה איך כמעט בלתי אפשרי להתקיים בארה"ב משכר המינימום.

גם בספר החדש – שכותרת המשנה שלו היא "איך הקידום חסר הרחמים של חשיבה חיובית מחליש את אמריקה" – ניכרת תפיסת עולמה הסוציאליסטית, הדמוקרטית, הליברלית והמפניניסטית. הספר נפתח בתיאור חווית הסרטן שלה וממשיך בהכרות מלחמה על מגמת ה"סמיילי פייס" שמשגשגת בכל חלקה פנויה: מבתי החולים, דרך הכנסיות, האמנות הפופולרית (למשל בספר ובסרט "הסוד"), אופנת הפסיכולוגיה החיובית באקדמיה (שאחד ממוביליה הוא הישראלי טל בן שחר) ועד רוחות הקואוצ'ינג והניו אייג'

היא השתתפה בפורום המוקדש למחלה, ותחת הכותרת "כועסת" פרטמה פוסט על תופעות הלוואי, התסכולים מול חברות הביטוח והתיעוב כלפי תרבות החיובים. רוב התגובות שקיבלה היו בסגנון: "לא נעים לי להגיד, אבל יש לך גישה מאוד שלילית כלפי כל זה, וזה ממש לא הולך לעזור לך".

המדע כבר הוכיח: שמחה לא מועילה

ארנרייך נשארה מרוכזת ומתוסכלת, ובכל זאת החזיקה בה אשניים במדע. לצורך כתיבת ספרה החדש – שנקרא "Bright-sided", עוסק בהתעקשות לרובוק תמיד בחצי הכוס המלאה ויצא לאורוונה בארצות הברית – רעננה את הדריס קורטס החלוד שלה בביולוגיה מולקולרית, שאותו קיבלה ב־1968. בספר היא שוללת כמעט את כל הראיות שלכאורה מוכיחות את ההשפעות הבריאותיות של המניפולציות על מצב הרוח, השפעה שבחוגי סרטן השד בארה"ב נהפכה עם

ברברה ארנרייך (תשמאל: עטיפת הספר). אינו לא מסוגלת להסתייג את הרגשות שלי או לנסות אותם כדי להחיים לציפיות"

שנושבות בעולם העסקים. אם לסכם במילותיה של ארנרייך, זהו ספר על "מה סרטן השד לימד אותי על המשבר הכלכלי".

"אחרי שהחלמתי הנחתי את עניין הסרטים הוורודים בצד ולא חשבתי על זה יותר", היא מסבירה, "עד שבאמצע הע"ש שור הנוכחי עשיתי תחקיר על פיטורים של עובדי צווארון לבן. שמת לי לב שהם סובלים הרבה פעמים מאותו סוג של אינדרוקציה: כשאנשים נשלחים הביתה החברה שולחת אותם לתרבת Outplacement ותב רות שמלוות אנשים בתהליך הפיטורים – ט"ש, והדבר הראשון שהם נתקלים בו שם הוא שיחת מוטיבציה על ע"ד הם יוכלו למצוא עבודה חדשה אם רק תהיה להם גישה חיובית יותר ועל כך שהדבר האחרון שהם צריכים להרגיש זה כעס או מרירות. חשבתי: 'ואו, זה נשמע מוכר'. התחלתי לראות את זה בעוד מקומות בחברה האמריקאית אבל זו עדיין נראתה לי תופעה שולית. חשבתי שאנשים רציניים לא יכולים להאמין בוה. אבל שחקרתי את העניין גיליתי כמה זה מרכזי לתרבות התאגידים האמריקאית. אתה לומד שאסור לך להיות ליד אנשים שליליים, כי הם יגידו אותך למטה, הם יגרמו לך להרגיש רע. אסור שמישהו יבאס אחריים עם שאלות או ספקות. מעוררים אותך לנודות אנשים שלא הולכים עם השיטה. תרבות כזו היא הרבה ממה שהוביל לקריסה הכלכלית של 2008 – לאנשי שעובדים בחברת פיננסים, למשל, אסור היה להגיד: 'היי, אני חושב שיש לנו יותר מדי חשיפה לסאב־פריים' או משהו כזה. עובדים כאלה נחשבו לאנשים שליליים שכדאי להרחיק מהחברה".

הדלק של מפלצת התאגידים וכנסיות הענק

את החיך האינפנטיל מאתרת ארנרייך בכל סולם הדרגות, מרמת העובד ועד רמת המנכ"ל. "מאו ומעולם ביקרתי את הכוח התאגיד בארה"ב, אבל תמיד הנחתי שאתגידים הם בסופו של דבר גופים רציונליים: יש לך מספרים לחשב עליהם, יש לך שורה תחזוניה ובאמת, במשך הרבה עשורים שלט הרעיון שיש מדע רציונלי של ניהול, שקשור בניתוח בעיות וכו', ומשנהיגים של תאגידים צריכים להיות טובים בוה. בשנות התשעים השתנתה המגמה לגמרי – זה ממש כאילו התאגידים האמריקאיים מדרו נגרד הרציונליות. נקודת המבט החדשה היא שרבים קורים כל כך מדה שאין לך זמן לחשוב, להתעכב על בעיות, או אתה צריך מנהיג כריזמטי שיש לו אינטואיציות מיידיות, שבאופן מיסטי רואה את הדרך הנכונה. לצד זה אתה מתחיל לראות את המנכ"לים מבלים סופי שבוע עם גורואים של מוטיבציה, יוצאים למסעות רוחניים ומאמצים יותר ויותר פרקטיקות ניו אייג'ות – כאילו זה מה שינחה אותם בקבלת החלטות".

המשבר שינה את כל זה?

"לצערי אני לא רואה את זה קורה בכלל. כשעשיתי תחקיר וכתבתי את הספר, לפני חצי שנה, ראיתי שאחד רי הקריסה החברות הביאו מטיפי מוטיבציה לכבוד הסבב החדש של הפיטורים. הן לא נטשו את זה בכלל".

ארנרייך רואה בתעמולת האופטימיות המתמדת כלי נהדר לשליטה בהמונים, מעין אשליה מסממת שמסיטה את תשומת הלב מהמציאות התברתית, הכלכלית והפרי ליטית: "להגיד לאנשים שנפגעו בצורה כלשהי שזו בעצם אשמתם, כי הם לא היו חיוביים מספיק, זה אמצעי מעולה לנטרול ביקורות. וזה לא קורה רק בקפיטליזם: גם הקומר ניום הסובייטי עבר ככה, אולי בצורה קצת יותר אכזרית – כמו לשלוח אנשים לא אופטימים למחנות עבודה. אתה פשוט חייב לעשות פרצוף מחייך כל הזמן".

לא רק בכלכלה: ארנרייך גם מוצאת קשר הדוק בין החיוביות התאגידית לתופעת ה"מגה־כנסיות" – מגמה שתפסה תאוצה אדירה בנצרות האמריקאית בעשור האחרון. המטיפים בכנסיות הענק המרהיבות הללו קוראים לעצמם כמרים־יומים (pastorpreneurs), מספרים למאמינים שלהם שאלוהים רוצה למלא את רצונותיהם החומרניים, משרדים שפע ומספקים שירותים כגון חרדי כושר ופינתים משחקים לילדים. "מה שהופך את הכנסיות האלה למצליחות כל כך הוא שאין להן הרבה דברים רעים להגיד", מסבירה ארנרייך. "ברובן לא תמצאי צלב או רימוי של ישו בשום מקום, כי זה סיפור מאוד מסתרי – בן אדם עונה למוות. אתה לא נכנס למגה־כנסיה הכי גדולה בארה"ב, ביוסטון, טקסס, ושומע על כמה אתה והשכנים שלך חוטאים. אתה שומע רק על כמה אלוהים רוצה להפוך אותך לעשיר".

מטיפי המוטיבציה, ספרי העזרה העצמית ושאר המאפיניים של כת העלויות נפוצים בכל העולם, אבל האמריקאים בחלק מובילים את המצע: "הסטיגמה על האמריקאים היא שאנחנו רדידנים, שאנחנו תמיד מחייבים, שאנחנו לא חכמים במיוחד. אני די סולדת מהסטרואיפס הזה באופן אישי, אבל אני חושבת שיש סיבות לכך שכיניו לרימוי הזה".

האמריקאים הם אולי האנשים החייכניים בעולם, אבל העובדות כבר מוכיחות שזה לא הפך אותם למאושרים יותר. ב־2006 פורסמה ב"דיילי סינס" מפת האושר – מחקר בינלאומי מקיף שהתבסס על מאה מחקרים וסקרים שברקו רגשות חיוביים בכל העולם. האמריקאים דורגו רק במקום ה־23, הרבה אחרי הדנים, האירים, הבהוטאנים, הפינים והמלזים.

כמה אפשר להעמיד פנים שאתה מאושר

מהי שמחה בשבילך?

"יש לי עבודה מתגמלת שאני אוהבת ואנשים נהדרים בחיים שלי. זה משמח אותי. זו הקומבינציה הטובה ביותר, כמו שפרויד אמר – עבודה ואהבה. חשוב לי להבחין בין שמחה לבין החובה להעמיד פנים כל הזמן בשאת מחשבים ואופטימי. אני אף פעם לא יכולה להרגיש בנוח עם אנשים שנהיה כאילו הם משחקים בתיאטרון כל הזמן, ושמצפים ממני לשחק גם".

את הישגת שאנחנו צריכים יותר שליליות?

"לא, אני חושבת שאנחנו צריכים יותר ריאליזם. אנחנו נו צריכים להפסיק להתעסק כל הזמן בלדמיין מה אנחנו רוצים שיהיה, ובמקום זה להבין מה באמת קורה ומה ניתן לעשות בנושא. ולא פשוט להיות ריאליסטי, כי כדי לדעת מה באמת קורה צריך להשקיע, לבחון, לנתח, לדון. וברוך אתה מגלה דברים חדשים ומשנה את מה שתפסת כאמת. הייתי מרענית, אני יודעת שזו מטרה נעה".

ברגע שנהיה יותר ריאליסטיים, מבטיחה ארנרייך, נהיה גם יותר שמחים. ושמחים באמת. "בחזון האוטופי שלי, יש לא רק עוד נוחות וביטחון לכולם – עבודות טובות יותר, ביטוח בריאות וכיוצא באלה – יש גם יותר מסיבות, פסיטיבלים והודומוניות לרקוד ברחובות", היא כותבת בספר. "ברגע שהצרכים הבסיסיים שלנו יסופקו – באוטופיה שלי לפחות – החיים יהיו תגינה מתמשכת שבה לכל אחד יש משהו לתרום. אבל אנחנו לא יכולים להגיע למצב המבורך הזה רק באמצעות כוח המחשבה. אנחנו צריכים להכין את עצמנו למאבק ממושך במשוליים מפתחים. כאלה שאנחנו יצרנו וכאלה שיוצג הטבע. והשלב הראשון הוא להחלים מאשליית ההמונים של החשיבה החיובית".

מתבונן על העולם החדש

שיזף רפאלי

מה העניין עם מחשוב הענן? באתר של המגזין "אקונומיסט" התנהל בשבוע שעבר דיון רחב ומקיף, במיטב המסורת של האינטלקטואליות הבריטית, בהיבטים הפוליטיים של המושג הטכנולוגי הזה. כי אחסון המידע במקומות חיצוניים, בידיים זרות, הוא אמנם חלק מתהליך המועדור והייעול של עולם המחשוב, אבל גם מחיה את הריכוזיות, אחרי שנים של ביזור ודמוקרטיזציה של עולם המחשוב. הוא מעביר לגורמים מעטים המון כוח ושליטה אדירה.

שלה הוא שליטה ב־90% משוק מער" כות ההפעלה למחשבים אישיים: מחשוב הענן יעריץ את הבלעיוות האות. חברות כמו גוגל ו־Salesforce יודעות זאת, ולכן הן מאיצות את התחרות עם מיקרוסופט בריוק בודה הוו. את נאום הסנגוריה, בהתאם, כתב מנכ"ל Salesforce. לבסוף הועלתה הסוגיה להצבעה של הגולשים באתר, שנדרשו להצביע בעד או נגד הצעה לנהוג בהירות במחשוב הענן ולא לסמוך עליו. זו היתה הצבעה צמודה, ובסופה רחו 53% את הצעת ההחלטה הבלקורתית. זה אומר שכמעט חצי מהגולשים תמכו בה, ועדיין חוששים מאוד מהמגמה הניכרת.

כנס בינלאומי אחד אפילו יתקיים ביום בוע בשפיים, בהשתתפות בכירים במגזר העסקי, הטכנולוגי והממשלתי.

השאלה היא אם התהליך לא הלך צעד אחד החוק מדי. מחשוב הענן הרי מפגיע מידינו את השליטה המלאה, הכי

לאורך כל השנים היתה צמיחת המחשוב קשורה למועור. המחשבים הראשוניים מילאו מבנים שלמים, וקניית מחשב היתה התחייבות כספית אדירה ונושא לדיון אסטרטגי ברורים הגבוהים ביותר. מחשבי שנות השבעים הבעו רק חרדים נפרדים ורצפות מורמות, עניין שהעסיק רק על כמה אלוהים רוצה להפוך אותך לעשיר".

עלות ואולי גם האחריות על התוכן. הנריות הגדולה, החיסכון בעלויות מיידיות והקטנת הריאש ברורים, וספקי מחשוב הענן טוחנים למנות את כל היתרונות. ומה עם המחירים החבוים, היסכונים והסוגיות של פרטיות, סודיות ואתיקה שצריכים להעסיק כל ארגון שמעביר את ליבת הידע שלו לירי ורים, כל ספק החומרה, התוכנה, הנתונים וגם השליטה כבר אינם נמצאים במקום אחד, ואולי אפילו לא ביד אחת.

החון הוא של "תוכנה כשירות" (Software as a Service, SaaS). אלה חלק מהסוגיות שעלו בריבייט ענק, בנייה מרכזי, מחליפים את מרכזי המחשוב הארגוניים. הם לא קטנים וכני ראה גם לא חמורים, אלא וללני אנרגיה, יצרני חום ובעלי נוכחות פיזית וסביבי תית גדולה מאוד. אבל הטידור הזה מאפשר לצרכניו לגשת אל משאבי המחשוב מכל מקום. המושג "מחשוב ענן" נקלט היטב בעולם השיווקי והטכני, וספרים, פרסומים וכנסים רבים מוקדשים לו.

פרופ' שיזף רפאלי הוא ראש בית הספר לניהול והמרכז לחקר חברת המידע באוניברסיטת חיפה. sheizaf.rafaeli.net